

Iiro Ruotsalainen

Älä päästä lasta yksin internetin "liikenteeseen"

Tietotekniikan kandidaatintutkielma

29. huhtikuuta 2024

Jyväskylän yliopisto

Informaatioteknologian tiedekunta

Tekijä: Iiro Ruotsalainen

Yhteystiedot: iiro.j.ruotsalainen@student.jyu.fi

Työn nimi: Älä päästä lasta yksin internetin "liikenteeseen"

Title in English: Don't let a child go to the "traffic" of the internet alone

Työ: Kandidaatintutkielma

Opintosuunta: Tietotekniikka

Sivumäärä: 25+0

Tiivistelmä: Lasten heikko internet turvallisuuden ja -käyttäytymisen opetus ja mitä haittavaikutuksia se aiheuttaa lapsiin.

Avainsanat: sosiaalinen media, internet, lapset, turvallisuus, koulutus, mediakasvatus, cyberkiusaaminen, tiktok, youtube, instagram

Abstract: Children's weak internet safety and internet behaviour education and what adverse effects it has on children.

Keywords: internet, social media, children, safety, education, media education, cyberbullying, tiktok, youtube, instagram

Jyväskylässä 29. huhtikuuta 2024

Kuviot

Kuvio 1. Kuuluisimmat mobiili sovellukset lasten keskuudessa maailmanlaajuisesti (Statista 2023)	3
---	---

Sisällys

1	JOHDANTO	1
2	LASTEN INTERNET-KÄYTTÄYTYMINEN	2
2.1	Lapset ja sosiaalisen median mobiilisovellukset	3
2.1.1	YouTube	4
2.1.2	Instagram	5
2.1.3	TikTok	6
2.2	Riskejä lasten internet käyttäytymisestä ja sen heikkouksia	6
2.2.1	Kyberkiusaaminen	8
2.2.2	Asiattomalle sisällölle altistuminen	8
2.2.3	Mahdollinen hyväksikäytön riski ja muut vaarat	9
3	HAITTAVAIKUTUKSET	11
3.1	Mielenterveydelliset haitat	11
3.2	Terveydelliset haitat	12
4	LASTEN INTERNET OPETUS	14
5	TUTKIMUSMENETELMÄ	16
6	YHTEENVETO	17
	LÄHTEET	18

1 Johdanto

Lasten heikko internet turvallisuuden ja -käyttämisen opetus ja mitä haittavaikutuksia niillä ovat lapsiin. Lapsille kyberturvallisuuden opettamisen vaje ja se, kuinka herkästi nykyvanhemmat antavat nuorille lapsille likimäärin rajattoman pääsyn internetiin ilman valvontaa tai riittävää ohjausta. Tämän kandidaatintutkielman tutkimusaiheena on lasten heikko kasvatusta ja ohjausta internetistä ja sosiaalisesta mediasta ja miten tämä voi vaikuttaa lapsen kehitykseen, mielenterveyteen ja pahimmassa tapauksessa, jopa lapsen turvallisuuteen.

Osa huoltajista eivät osaa opettaa tai varoa riittävästi näitä asioita, koska itse eivät kasvaneet rinta rinnan internetin ja sosiaalisen median kanssa samalla tavalla, kuin mitä heidän lapsensa nyt kasvavat. Teknologia on nykyään aika henkilökohtaista ja mukana kulkevaa, mikä vaikeuttaa huoltajien vastuuta ja ymmärrystä minkälaisia rajoja kannattaa lapselle asettaa internet turvallisuuteen ja käyttöön liittyen (Hartikainen 2017, s.37).

Lapsen käyttäytyminen sosiaalisessa mediassa ja internetissä yleisesti (ikäraja suositusten rikkominen yms.), sen vaarat ja haitat lapsille. Suppea opetus näistä vaaroista ja siitä, miten internetissä pitäisi olla. Kuinka nuorena lapsi pääsee käsiksi internetiin vs. miten lasta opetetaan internetistä siinä iässä. Esimerkiksi kyberturvallisuus, turvallisuus, kyberkiusaaminen, ikärajat ja asiattoman sisällön näkeminen. Rajoittamaton valvomaton pääsy internetiin aiheuttaa lapselle useammalla eri tavalla haittaa niin mielenterveydelle, kehitykselle, kuin jopa lapsen turvallisuuteen. Esimerkiksi lapsi voi nähdä sisältöä mitä ei ole suunnattu lapsille tai mikä ei muuten ole sopivaa lapsille.

Aihe-esittelyä lähteistä kuten internet lapsen perspektiivistä, kyberkiusaaminen, mahdolliset muut vaarat kuten groomaus sekä internetin haitat lapsen mielenterveydelle.

Oman tutkimuksen tarkoitus: Valaista lasten heikkoutta internet turvallisuuden ja -käyttämisen opetusta ja mitä haittavaikutuksia se aiheuttaa lapsiin.

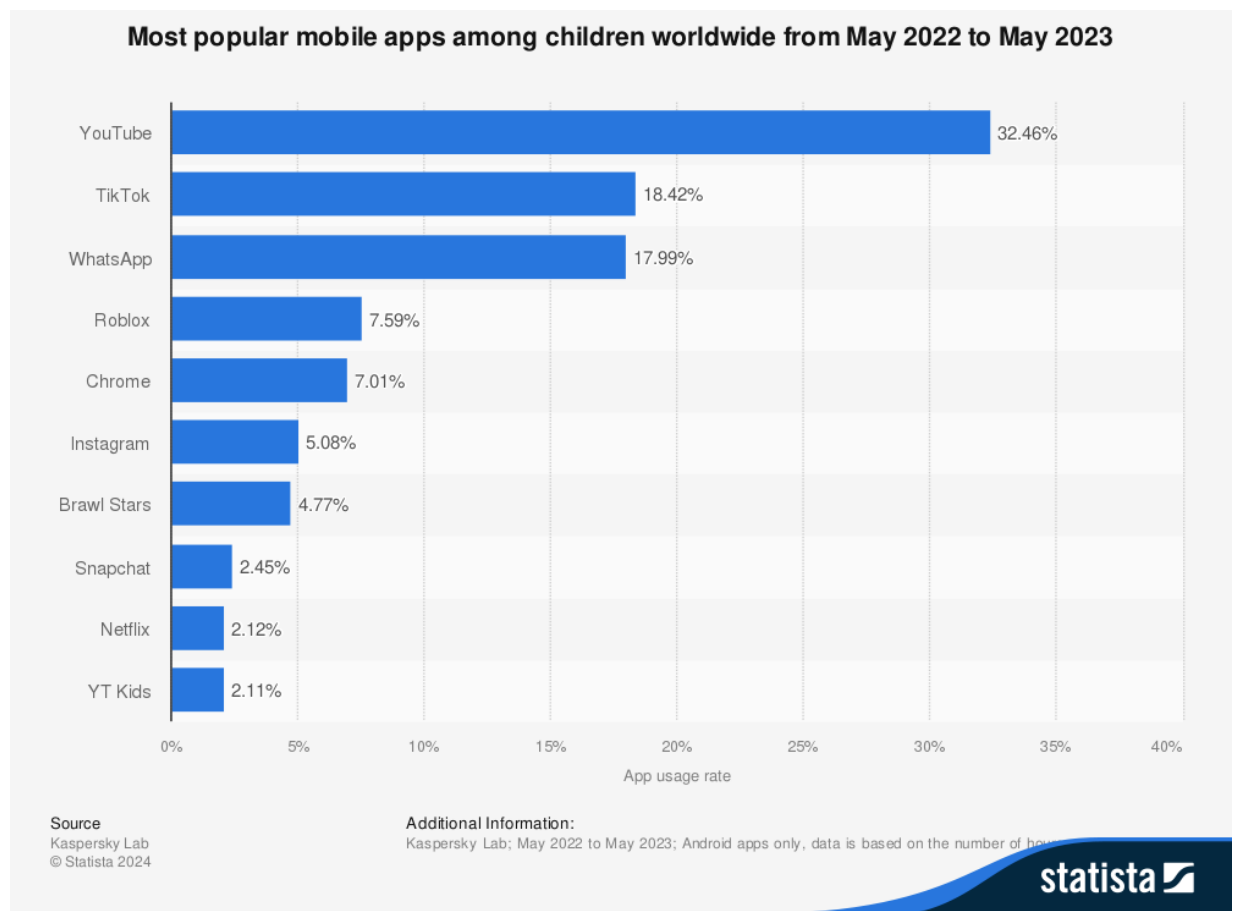
2 Lasten internet-käyttäytyminen

Lasten heikko internet turvallisuuden ja -käyttäytymisen opetus ja mitä haittavaikutuksia se aiheuttaa lapsiin. Lapsen oma asiaton käyttäytyminen, kuten kyberkiusaaminen tai toisten ihmisten kuvien ja videoiden julkaiseminen ilman lupaa. Erityisesti kuvat ja videot, joissa on muita ihmisiä ilman heidän suostumustaan tai lapsen itsensä esittämiä kuvia ja videoita, jotka eivät ole soveliaita internetissä, voivat aiheuttaa lapselle vaaratilanteita, kuten kotio-soitteen paljastumisen. Lapsen heikko tietous kyberturvallisuudesta, koska heitä ei ole opetettu asiasta ennen kuin heidät päästetään internetin käyttäjiksi. Tämä johtaa siihen, että lapset tekevät yleisiä virheitä, kuten käyttävät koko nimeään käyttäjänimenä (Ratakonda [2022](#)). Lapset saattavat nähdä asiatonta sisältöä, kun rikkovat ikärajasuosituksia, mutta rikkovat niitä silti, koska "Kavereillakin on x tili". Sosiaalisen median käytöstä huoltajien on hankala rajoittaa lapsiaan useammista syistä. Esimerkiksi heidän oman tietämyksen puutteen vuoksi tai heidän omasta tahdostaan, että heidän lapsensa kokisivat kuuluvansa joukkoon, silloin kun muillakin lapsilla on sosiaalisen median tilit. Silloinkin, vaikka kyseiset tilit rikkoisivatkin ikärajoja. Lisäksi monet sosiaalisen median alustat eivät ole suunniteltu erityisesti lapsille (Hartikainen [2017](#), s.37). Huoltajat eivät valvo riittävästi mitä kaikkia tiliä lapsella on tai onko tilejä edes asetettu yksityiseksi. Kuka tahansa voi nähdä lapsen julkisen tilin sisällön kuten lapsen ottamia kuvia ja videoita, jotka eivät välttämättä ole turvallisia julkaista nettiin. Kuten videoita sijainneista, missä lapsi käy usein tai kuvia lapsesta itsestään, jolloin kuka tahansa tietää miltä lapsi näyttää ja mistä hänet voi ehkä löytää. Lapsi voi myös nähdä sisältöä mikä ei ole soveliaista lapsille kuten TikTok videoita, joissa esimerkiksi tehdään vaarallisia TikTok haasteita. Tutkimuskohteina valittu TikTok, YouTube ja Instagram, koska ne ovat kuuluisimmat median alustat, jota lapset käyttävät tällä hetkellä (Statista [2023](#)).

Vanhempien kokemuksia liittyen lastensa internetin käytöstä kertoo hyvin (Huovinen [2018](#)). Sen opinnäytetyön on tilannut Hyvä Mieli ry, Kuopion seudun mielenterveysseura. Hyvä Mieli ry pyrkii levittämään tietoa internetin käytöstä sekä sen mahdollisista haitoista, jotta kaikki voisivat käyttää internetiä ja mediaa turvallisesti. Tämä luonnollisesti pätee myös lasten internet käyttöön.

2.1 Lapset ja sosiaalisen median mobiilisovellukset

Seuraavassa kuviossa [1] näytetään yleisimmät mobiilisovellukset, joita lapset käyttävät maailmanlaajuisesti. Siitä voimme muun muassa huomata, kuinka pieni osa lapsista käyttää lapsille suunnattua YouTubea, YouTube Kids:iä. Lapsista YouTubea käyttää 32,46 %, mutta vain 2,11 % lapsista käyttävät YouTube Kids:iä (Statista [2023]). Voimme myös kaaviosta huomata kuinka moni lapsista käyttää TikTokia, vaikka sen ikäraja on 13-vuotiaille ja ylöspäin (TikTok [2023]).

Kuvio 1. Kuuluisimmat mobiili sovellukset lasten keskuudessa maailmanlaajuisesti (Statista [2023])

Käymme kuvion kuuluisimmat sosiaalisen median alustat lävitse tarkemmin seuraavissa luvuissa. Käymme kyseiset sosiaalisen median alustat lävitse siksi, koska huomattava osa lapsista käyttävät kyseisiä alustoja ja kyseisillä alustoilla on merkittäviä riskejä ja vaaroja mitä voi tulla lapselle vastaan. Tähän tutkielmaan ei kuulu WhatsApp, Roblox tai Chrome, koska

ne eivät ole sosiaalisen median alustoja, vaikka ovatkin mobiilisovelluksia.

2.1.1 YouTube

YouTube on alusta, jossa voi katsoa muiden käyttäjien julkaisemia videoita. Siinä on jonkin verran rajoituksia ja sääntöjä, mutta alusta ei kuitenkaan ole tarkoitettu kaikenikäisille. Siinä muut käyttäjät voivat myös kommentoida ja tykätä muiden julkaisemia videoita tai jakaa niitä muualle. Videoista voi myös tehdä soittolistoja. YouTuben ikäraja on 13 vuotta. Lapsille on kuitenkin tehty erikseen lapsille suunnattu turvallisempi YouTube, YouTube Kids, mikä on suunniteltu kaikenikäisille (YouTube 2022). Kuten kuvioista 1 huomaa, Valitettavasti vain vähemmistö lapsista, jotka käyttävät YouTubea käyttää YouTube Kids:iä, vaikka se on suunniteltu turvallisemmaksi vaihtoehdoksi lapsille verrattuna perinteiseen YouTubeen. Kuten aikaisemmin luvussa 2.1 mainittiin, YouTuben mobiilisovellusta lapsista maailmanlaajuisesti käyttää 32,46 % ja YouTube Kids:iä lapsista käyttää valitettavasti vain 2,11 %.

YouTube tarjoaa huoltajille erilaisia työkaluja lapsen YouTuben käyttäytymisen valvontaan ja lapsen näkemän sisällön rajaamiseen. YouTube toimii näin tarjoamalla lapsille suunnattua YouTube kids:iä lasten käyttöön, lapsilukkoa sekä Family Linkin avulla luotua Google tiliä alle 13-vuotiaalle (YouTube 2024). Alle 13-vuotiaan Family Link:in avulla luodun tilin avulla lapsi voi huoltajansa kanssa luoda lapselle YouTube tilin. Sen avulla huoltaja pystyy seuraamaan omalta Google-tililtään, minkälaista sisältöä lapsi katsoo YouTubesta (Google 2024).

Valitettavasti osa lapsista syystä tai toisesta pääsevät käyttämään YouTubea ilman valvontaa, ohjausta tai rajoitusta. Sen vuoksi lapset voivat altistua sisällölle, mikä ei välttämättä ole sopiva lapsille. Esimerkkinä video “AKU ANKA SEDÄ SEKOILEE!!! XDDDDDD (HAUSKA!)”, minkä voi nähdä ilman vaatimusta kirjautua sisään. Kyseisen videon on julkaissut käyttäjä SilliS (SilliS 2018). Lasten keskuudesta tuttu sarjakuvahahmo Aku Ankka on seikkailemassa videossa, missä on lapsille sopimatonta sisältöä, aikuishuumorilla höystettynä. Jo heti 5 ensimmäisen sekunnin aikana tulee ensimmäinen lapsille sopimaton sisältö videossa esille (SilliS 2018). Lapsi voi hakea YouTubessa haullla “aku ankka ” joitakin Aku Ankka teemaisia videoita, mutta tämä esimerkissä käytetty video tulee seitsemäntenä vaihtoehtona

normaalissa YouTubessa ilman lapsilukkoa tai muita rajoituksia suunnattu lapsille. Tämän seurauksena lapsi voi joutua tarkoituksetta tahtomattaan altistua lapsille sopimattomalle sisällölle, kuten kyseiselle mainitulle videolle.

Vastaavanlaiset videot, missä seikkailevat lapsille tutut satuhahmot asiattomissa yhteyksissä on valitettavasti yleinen ongelma internetissä. Etenkin sen vuoksi, kuinka helppoa kyseisiin videoihin pääsee käsiksi, myös vahingossa. Kyseiset videot monesti saatetaan nimetä viattomalla nimellä. Viattoman nimen, ja lapsille tutun satuhahmon kuvan vuoksi videon alussa, video saattaa näyttää aluksi viattomalta ja harmittomalta niin lapselle kuin myös lapsen huoltajalle. Huomattava osa kyseisistä videoista on saatavilla YouTubessa (Papadamou ym. 2020).

2.1.2 Instagram

Instagram on sosiaalisen median alusta, jossa käyttäjät voivat julkaista kuvia ja videopätkiä. Siinä muut käyttäjät voivat kommentoida muiden julkaisuja, lähettää muille käyttäjille viestiä ja seurata muita käyttäjiä. Oman tilinsä voi myös halutessaan asettaa yksityiseksi, jolloin käyttäjä voi itse päättää, ketkä näkevät hänen julkaisemansa sisällön. Valitettavasti huomattava osa lapsista, eivät aseta tilejään yksityiseksi, jolloin teoriassa kuka tahansa, jolla on pääsy internettiin voi nähdä esimerkiksi lapsen oman kuvan itsestään. Instagramin ikäraja on 13-vuotta (Instagram 2024b). Valitettavasti silti monet lapset omistavat Instagram tilin.

Jos lapsen tiliä ei ole asetettu yksityiseksi niin kuka tahansa pystyy Instagramissa lähettämään lapselle viestipyynnön, eli pyynnön lapselle, että lapsi vastaanottaisi viestin, jolloin viesti avautuisi kokonaan luettavaksi ja viestittely olisi mahdollista. Myös sen takia olisi suositeltavaa, että lapsen tili olisi yksityinen, jolloin ainoastaan tilit, joita lapsi on hyväksynyt, pystyisi ylipäättänsä edes yrittämään lähettämään lapselle viestipyynnön Instagramissa. Asetuksista pystyy hallinnoimaan viestipyyntöjen vastaanottamista ja halutessaan myös estää kokonaan viestien vastaanottamisen (Instagram 2024a). Myöhemmin luvussa 2.2.3 käymme läpi mahdollisesta Instagramissa herkästi tapahtuvasta, lapsiin kohdistuvasta groomauksesta ja sen riskeistä tarkemmin. Luvussa käydään myös läpi esimerkki tosielämän tilanteesta mihin lapsi voi joutua, kun viestittelee tuntemattomille internetissä.

2.1.3 TikTok

TikTok on kuin Instagramin ja YouTuben moderni yhdistelmä, mitä käytiin läpi luvuissa 2.1.2 ja 2.1.1. TikTokissa selataan videoita ja kuvia, jotka muut käyttäjät ovat julkaisseet. Siinäkin voi seurata tiettyjä käyttäjiä ja lähettää heille viestiä. TikTokin ikäraja on 13-vuotta (TikTok 2023). Valitettavasti ikärajaa monet lapset rikkovat ja siltikin luovat TikTok tilin. Suurin osa heistä ei myöskään aseta tiliään yksityiseksi.

The New York Times:in mukaan vuonna 2020 yli kolmasosa TikTok käyttäjistä olivat alle 14-vuotiaita (Raymond Zhong 2020). Tämä on huolestuttavaa, koska kuten aiemmin mainittiin, TikTokin ikäraja on 13-vuotta. Tästä voimme päätellä, että huomattava osa nuorista, jotka käyttävät sosiaalista mediaa todennäköisesti rikkoo kyseistä ikärajaa.

TikTokissa lapsi voi nähdä helposti lapsille asiatonta tai muuten sopimatonta sisältöä, etenkin alle 13-vuotiaat. Ikärajat ovat määritelty syistä, eikä tässäkään tapauksessa ole syy perusteeton. Esimerkkinä sisällölle mille lapsi voi altistua TikTokissa, ovat esimerkiksi TikTok haasteet, missä lapsi voi altistaa itsensä vaaraan. Esimerkiksi vuonna 2018 internetissä pyörinyt haaste, missä lapset nielivät tiskikonetabletteja. Useammat lapset joutuivat sairaalaan ja pari jopa valitettavasti menehtyi haastetta suorittaessaan. Kaikki tämä vain katsomiskertojen vuoksi (Sleight-Price, Ahlstone ja Jones 2018).

Valitettavasti tämäkin esimerkki on vain yksi muoto monista vaaroista, uhista ja haitoista mitä TikTok voi aiheuttaa lapselle, etenkin alle 13-vuotiaalle ilman valvontaa ja opetusta internetin vaaroista. Käymme seuraavaksi luvussa 2.2 läpi tarkemmin, minkälaisia vaaroja ja haittoja internet voi tuoda lapsen arkeen ja elämään.

2.2 Riskejä lasten internet käyttäytymisestä ja sen heikkouksia

Miten lapsi voi olla itselleen vaaraksi internetissä? Kuten luvussa 2.1 käytiin läpi, kolmen kuuluisimman sosiaalisen median alustojen käyttämisestä lasten keskuudessa huomaa, valitettavan pieni määrä noudattaa internet turvallisuutta, "internet sääntöjä" ja suosituksia kuten ikärajoja. Monet nuoret rikkovat ikärajoja, eivätkä myöskään aseta tilejään yksityisiksi. Tilin, etenkin nuoren tili kannattaa olla yksityinen, koska silloin nuori ja hänen vanhempan-

sa voivat hallita, ketkä näkevät lapsen julkaiseman sisällön. Tällöin riski nuoren julkaiseman sisällön väärinkäytölle, levittämislle, kyberkiusaamiselle tai hyväksikäytölle on pienempi ja hallittavimmissa kuin mitä jos tili olisi julkinen kaikkien katsottavissa.

Nuori lapsi ei välttämättä tajua mitä kaikkia riskejä esimerkiksi oman koko nimen käyttämisessä käyttäjänimenä voi aiheuttaa. Lapsen mielestä oma nimen käyttäminen käyttäjänimenä on looginen ja helposti tunnistettava, mutta lapsi itse ei tajua minkälaisen vaarallisen tilanteen hän voi luoda itselleen. Esimerkiksi TikTok sovelluksessa, jossa lapsi rikkoo muun muassa ikärajan, joka on 13 (TikTok [2023](#)). Kuvitellaan tilanne, jossa lapsi ensin luo ilman vanhempansa lupaa ja valvontaa TikTok tilin alaikäisenä. Lapsi asettaa käyttäjänimekseen jonkin version omasta oikeasta nimestään ja sitten julkaisee ensimmäisen videon. Videon missä hän tanssii jotain TikTok tanssivideota koulunsa pihalla, jossa videon taustalla näkyy koulun nimi. Nyt kuka tahansa, joka näkee videon tietää lapsen koko nimen, miltä hän näyttää sekä missä koulussa hän käy. On selittämättäkin selvää, miksi tämä teoreettinen tilanne olisi lapselle vaarallinen.

Käymme nyt hiukan tarkemmin internetin vaarojen eri muotoja mihin lapset voivat törmätä internetin "liikenteessä". Esittelyä mitä on esimerkiksi kyberkiusaaminen, jotta lukijat ymmärtävät mistä puhutaan ja miksi. Käymme tarkemmin luvussa [2.2.1](#) läpi kyberkiusaamisen muotoja.

Internetin eri vaaroja on useampia ja monta, mutta keskitytään nyt niihin, joihin kaikista herkimmin lapset altistuvat ja jotka vaikuttavat lapsiin voimakkaimmin. Vaaroja kuten kyberkiusaaminen, kiusaajana oleminen ja kiusatuksi tuleminen internetissä ja miten se vaikuttaa lapsen kehitykseen, mielenterveyteen ja hyvinvointiin. Kyberkiusatuilla on suurempi riski altistua itsetuhoisuuteen tai itsemurhayritykseen (John ym. [2018](#)). Kyberturvallisuuden taitamisen vajaus, kuten heikot salasanat, yksityisyyden heikko säilyttäminen kuten koko nimensä kertominen internetissä tai jopa koko nimen käyttäminen jonkin alustan käyttäjänimenä. Suurempi riski groomauksen kohteeksi altistuminen ja matalampi kynnyksellä puhua tuntemattomien kanssa, jolloin on suurempi riski altistua hyväksikäyttäjiin, jotka voivat kalastella lapselta tietoja, kuvia tai muuta.

2.2.1 Kyberkiusaaminen

Kyberkiusaaminen, eli toiseltaan nimeltään nettikiusaaminen tapahtuu eri internetin alustoilla, tarkoituksena esimerkiksi kiusata, loukata tai häiritä toista henkilöä. Kuten toisista kuvien ja videoiden ottaminen ilman lupaa ja niiden julkaisu internettiin kiusaamistarkoituksena. Myös esimerkiksi muu vihamielinen käytös kuten toisesta valheiden ja juorujen levittäminen, toisen henkilökohtaisten tietojen paljastaminen tai ryhmän ulkopuolelle sulkeminen. Lasten keskuudessa kyberkiusaaja on usein entuudestaan tuttu, esimerkiksi luokkakaveri, mutta kyberkiusaaja voi olla tuntematonkin (Huhtanen [2016](#), s.18).

Kyberkiusaamisen uhrina, mutta myös kyberkiusaajana. Kyberkiusaaja, etenkin alaikäinen kyberkiusaaja saattaa herkästi olettaa, ettei kiusaamiseen puututa, koska se tapahtuu internetissä, eikä esimerkiksi koulussa. Kiusaajan lataamalla materiaalilla on riski levitä käsistä ja tavoittaa huomattavasti suuremman määrän ihmisiä kuin mitä hänellä saattoi olla tarkoituksena (Huhtanen [2016](#), s.18). Tämän vuoksi olisi kaikkien hyvä muistaa, ja opettaa lapsille; "Internet ei unohda koskaan". Tämä tarkoittaa sitä, että kerran verkossa jaettu sisältö voi levitä laajalle yleisölle ja pysyä internetissä kierrossa ikuisesti, vaikka jaettua sisältöä yrittäisikin poistaa myöhemmin. Ladattu sisältö voi löytää kuukausienkin tai jopa vuosienkin päästä.

Kyberkiusatuksi tuleminen voi vakavasti vaikuttaa lapsen mielenterveyteen ja henkiseen hyvinvointiin. Lähteen (Hamm ym. [2015](#)) tutkimuksen mukaan, kyberkiusatuilla on todettu masennusta ja osan on huomattu oireilevan samankaltaisia oireita kyberkiusatuksi olemisesta, mitä masennusta sairastavilla on todettu. Tutkimuksen tulosten perusteella huomattiin, kuinka nuoremmat lapset reagoivat voimakkaammin kyberkiusatuksi olemisesta kuin vanhemmat lapset (Hamm ym. [2015](#)). Kyberkiusatun riski itsetuhoisuuteen, itsemurhakäyttämiseen ja riskeihin kasvaa (John ym. [2018](#)). Tarkemmin lisää haittavaikutuksista luvussa [3](#).

2.2.2 Asiattomalle sisällölle altistuminen

Lapset herkästi saattavat nähdä sisältöä mitä ei ole suunnattu lapsille, kun eri sovelluksien asetuksia ei ole asetettu lapsiystävälliseksi, tai sovellus kokonaisuudessaan ei ole suunnattu lapsille, mutta lapset silti käyttävät niitä. Myös monet lapset saattavat rikkoa ikärajasuosi-

tuksia, jolloin riski nähdä asiatonta sisältöä kasvaa entisestään.

Asiattomalla sisällöllä lapsille tarkoitetaan sisältöä mikä saattaa vaikuttaa negatiivisesti lapsen kehitykseen ja mielenterveyteen. Esimerkiksi alastomuus, pornografia tai väkivalta. Lapsi voi myös hakeutua tarkoituksenmukaisesti kyseisten sisältöjen pariin. Syinä voi olla useampia kuten uteliaisuus, mutta se voi silti vaikuttaa lapseen negatiivisesti. Joskus vastaavanlainen sisältö voi myös levitä lasten keskuudessa. Tämän vuoksi olisi tärkeää opettaa lasta ilmoittamaan sisällöstä aikuiselle, eikä levittää sitä kavereiden keskuudessa. Levittämisen tarkoituksena voi olla esimerkiksi pilailu (Huhtanen 2016, s.30–31). Esimerkkiä sisällölle, mille lapsi voi helposti altistua annettiin luvussa 2.1.1.

2.2.3 Mahdollinen hyväksikäytön riski ja muut vaarat

Groomaus, ketkä ovat groomaajat, jotka voivat kalastella lapselta tietoja, kuvia tai muuta? Internetissä lasten on helpompi ja herkempi puhua tuntemattomille, koska internetin luoma illuusio turvallisuudesta ja todellisuudesta vääristää lapsen kykyä hahmottaa mahdollisia riskejä (Hartikainen 2017).

Groomaus, eli tilanne missä aikuinen ihminen tutustuu lapseen ja juttelee lapselle, tarkoituksena saada lapsi luottamaan groomaajaan asteittain, lopulta tarkoituksena käyttää lasta hyväkseen, esimerkiksi pyytämällä lasta lähettämään alastonkuvia. Myös itse groomaaja voi lähettää itsestään kuvia tai videoita lapselle. Groomaus tapahtuu asteittain. Yleensä ensin groomaaja ottaa yhteyttä lapseen, esimerkiksi lapsen julkisen Instagram-tilin kautta (Social Media Victims Law Center 2024). Käytän tätä esimerkkiä, koska suurin osa online groomaus tilanteista tapahtuu Instagramin kautta (Karadimce ja Bukalevska 2023, s.28). Sen jälkeen groomaaja on alussa ystävällinen ja puhuu lapselle asioista mitkä ovat lapselle mukavia, jolloin lapsi alkaa luottamaan groomaajaan ja pitämään häntä ystävänä. Sitten pikkuhiljaa groomaaja alkaa olemaan liian tuttavallinen ja epäsopevan intiimi lasta kohtaan (Social Media Victims Law Center 2024).

Groomauksen muotoja on useampia, mutta yleisimpään liittyy lapsen pelottelu. Esimerkiksi uhkaamalla lasta paljastamalla lapsen teot lapsen huoltajille. Teot kuten asiattomat keskustelut groomaajan kanssa, jotka groomaaja on aiheuttanut. Groomaaja kiristää pelottelun

avulla lasta tekemään asioita mitä groomaaja haluaa, esimerkiksi lähettämään groomaajalle itsestään alastonkuvia ja videoita. Kiristäminen yleensä pahentuu ajan myötä. Joissakin tapauksissa groomaus voi jopa pahimmassa tapauksessa päättyä siihen, että groomaaja kiristää lapsen tapaamaan häntä kasvotusten oikeassa elämässä, jolloin lapsen turvallisuus on suuressa vaarassa ja lasta voidaan käyttää seksuaalisesti hyväksi, kohdata seksuaalista väkivaltaa tai joutua ihmiskaupan uhriksi (Social Media Victims Law Center [2024](#)).

Esimerkkinä eräs tosielämän tapaus, jossa 36-vuotias mies groomasi vuosina 2016–2020 enemmän kuin 5000 lasta. Hän käytti väärennettyjä tilejä Facebookissa, Instagramissa ja Snapchatissa. Käyttämällä varastettuja kuvia nuorista tytöistä hän teeskenteli olevansa nuori tyttö. Teeskentelemällä olevansa nuori tyttö, hän ystävystyi lapsiin saadakseen helpommin heidän luottamuksensa, jonka jälkeen hän lähetti seksuaalisävytteisiä kuvia muista nuorista tytöistä uhreille ja vaati uhrejaan lähettämään hänelle samankaltaista sisältöä heistä itsestään groomaajalle. Hänen alaikäiset uhrinsa joutuivat hänen kiristyksensä kohteeksi heidän lähettämiensä kuvien ja videoiden kautta, jolloin tämä groomaaja kiristi uhrejaan lähettämään vielä voimakkaammin seksuaalisävyisiä kuvia ja videoita hänelle. Poliisi pystyi jäljittämään groomaajan ja ottamaan hänet kiinni. Hänet tuomittiin 25 vuodeksi vankeuteen. Arvioitiin, että 5 000:sta uhrista 500 lähetti miehelle kuvia ja videoita (Karadimce ja Bukalevska [2023](#)).

3 Haittavaikutukset

Erilaisia haittavaikutuksia mitä internetin haitat johtuen koulutuksen ja valvonnan puutteesta voivat vaikuttaa lapsen mielenterveyteen ja kehitykseen. Sekä valitettavasti pahimmassa tapauksessa myös turvallisuuteen ja terveyteen. Kuten osiossa [2.2.1](#) todettiin, kyberkiusaaminen voi aiheuttaa suurempaa riskiä nuorelle mm. itsetuhoisuuteen sekä itsemurhan riskiin. Myös masennukseen viittaavaa oireilua voi syntyä internetin haitoista.

Älylaitteiden käyttö 2–11-vuotiaiden lasten keskuudessa on lisääntynyt. Tämän vuoksi on noussut esille huoli älylaitteiden mahdollisesta liiallisesta käytöstä lasten keskuudessa (Wang ym. [2020](#)). Älylaitteen liiallisen käytön myötä lapsille voi tulla samanlaisia riippuvuuteen liittyvää oireilua, mitä aikuisillakin voi olla, johtuen riippuvuudesta älylaitteisiin (Buabbas ym. [2020](#)). Tässä asiayhteydessä riippuvuudella tarkoitetaan tilannetta, jolloin älylaitteen käyttämiseen käytetty aika vaikuttaa negatiivisesti lapsen arkeen kuten muun muassa koulunkäyntiin.

3.1 Mielenterveydelliset haitat

Masennusta ja muita tunne- ja käyttäytymisongelmia kuten ahdistuneisuutta voi tulla lapsille liiallisesta älylaitteiden käytöstä. Se voi myös haitallisesti vaikuttaa lapsen tunnesäätelyyn sekä impulssien hallintaan (Kim ym. [2020](#)). Liikakäyttö, etenkin lasten ja nuorten keskuudessa voi johtaa vakaviin haitallisiin fyysisiin, psyykkisiin ja sosiaalisiin haittoihin (Wang ym. [2020](#)). Tästä voimme päätellä, että lapset, joilla voidaan todeta älylaitteisiin liittyvää riippuvuutta ovat suuremmassa riskissä saada mielenterveysongelmia (Ortega-Mohedano ja Pinto-Hernández [2021](#)). Lisäksi tutkimukset osoittavat, että lapset ja nuoret, jotka käyttävät älylaitteita useita tunteja päivässä, saavat kaksi kertaa todennäköisemmin diagnoosin ahdistuneisuudesta tai masennuksesta (Ann Morrison [2021](#)). Myös liiallinen älylaitteiden käyttö, etenkin riippuvuuden tasolla voi aiheuttaa vähäisiä yöunia. Terveysongelmienkin määrä lisääntyy, kuten niska-, pää-, selkävivot, silmien oireilua sekä ylipainoa (Buabbas ym. [2020](#)).

3.2 Terveydelliset haitat

Haittoja on myös fyysisiä kuten älylaitteen pitempiaikaisesta käytöstä johtuva silmien rasitus, eli astenopia. Silmäoireilua, etenkin lapsilla liiallisesta älylaitteiden käytöstä voi tulla esimerkiksi likinäköisyyttä, aiemmin mainittua astenopiaa sekä silmän pinnan sairauksia (Wang ym. 2020). Oireina esiintyy näön sumenemista, kuivia ja ärtyneitä silmiä, silmien väsymistä, niskakipua ja päänsärkyä (Ravn 2017). Näitä terveysongelmia voi ilmetä useista syistä, kuten läheisyydestä näyttöihin, laitteiden käyttöajan pituudesta ja päivittäisestä altistumisesta digitaalisille laitteille. Tämä korostaa tarvetta hallita älylaitteiden käyttöä, erityisesti ennen nukkumaanmenoa, välttääkseen näiden terveysriskien kertymistä. Lapselle voi myös kehittyä Tietokonenäkö oireyhtymä (Computer vision Syndrome). Tietokonenäkö oireyhtymä kuvastaa digitaalisten laitteiden pitkäaikaisesta käytöstä johtuvaa silmiin ja näköön liittyviä ongelmia (Lazarus 2021).

Älylaitteista aiheutuva sinivalon vaikutukset, etenkin liiallisesta käytöstä voi aiheuttaa mm. nukahtamisongelmia, unihäiriöitä ja heikompi laatuista unta, etenkin jos älylaitetta käytetään ennen nukkumaanmenoa (Hatori ym. 2017). American Medical Association (AMA) julkaisi varoittavan raportin vuonna 2013. Raportissa AMA kertoi kuinka ”liiallinen altistuminen valolle yöllä, mukaan lukien pitkäaikainen älylaitteiden käyttö, voi häiritä unta tai pahentaa unihäiriöitä, erityisesti lapsilla ja nuorilla” (Stevens ym. 2013, s.345). Raportissa mainittiin myös muista mahdollisista riskeistä kuten syövästä, liikalihavuudesta, diabeteksesta ja psyykkisistä häiriöistä, mitä ympärivuorokautisen rytmin ja unen häiriöt, johtuen sähkövalon summittaisesta käytöstä yöllä, voivat aiheuttaa (Hatori ym. 2017). Muista terveyshaitoista, etenkin pysyvimmistä haitoista on vielä liian aikaista tehdä johtopäätöksiä, koska aihetta ei ole vielä tutkittu tarpeeksi (Hatori ym. 2017). Syynä tähän lähinnä on se, kuinka teknologisen kehityksen hättävien vaikutusten tutkiminen ei ole vielä tarpeeksi pitkällä, koska pitempiaikaisia hättävien vaikutuksia ei ole vielä ilmennyt tutkimuksia vaativissa määreissä.

Todelliset vaikutukset lasten kehittämisessä näkyy paremmin vasta myöhemmin, kun tämän sukupolven lapset ovat nuoria aikuisia, joista osa oireilee internetin käytön valvonnan ja opetuksen vajauden vuoksi, silloin kun he vielä olivat vaikutusalttiita herkkiä lapsia. Lapsen kehittymisen ja terveyden kannalta, olisi erittäin tärkeää, että huoltaja valvoisi myös lapsen ruutu-aikaa, eikä vain mitä lapsi tekee, ja mille lapsi voi altistua internetissä. Suositeltu ruu-

tuaika vaihtelee lapsen iän mukaan, mutta yleisesti suositeltu ruutuaika päivässä lapselle on maksimissaan 4 tuntia (Buabbas ym. 2020).

4 Lasten internet opetus

Tämän kandidaatintutkielman tutkimusaiheena on lasten heikko kasvatus ja ohjaus internetistä ja sosiaalisesta mediasta ja miten tämä voi vaikuttaa lapsen kehitykseen, mielenterveyteen ja pahimmassa tapauksessa, jopa lapsen turvallisuuteen.

Nyky maailmassa lapsen koulutus internetistä ja sosiaalisesta mediasta ovat nykyään sellaista luokkaa, että huoltajat antavat esimerkiksi päiväkotikäisen lapsen katsoa YouTubea videoita ilman rajoituksia, kuten ilman lapsiasetuksia tai katsoa videoita vapaasti ilman riittävää valvontaa. Tällöin lapset voivat altistua sellaiselle sisällölle, mikä voi olla heidän kehitykselleen haitallista, mutta lapset eivät itse sitä välttämättä tajua, koska ovat vielä lapsia. Huoltajat eivät osaa tajuta näitä vaaroja, koska eivät itse ole kasvaneet käsi kädessä internetin kanssa samalla tasolla mitä heidän lapsensa nyt (Hartikainen 2017, s.37). Tämän vuoksi monet vanhemmat kokevatkin tarvitsevänsä tukea lapsen opetuksessa internettiin ja sosiaaliseen mediaan liittyen (Huhtanen 2016, s.20).

Esimerkiksi jo eskarilaiselle luovutetaan älypuhelin omaan käyttöön, jolla on vapaa, rajaton pääsy internettiin perusteluilla ”lapsi sitten voi soittaa hätätilanteessa vanhemmille, jos tulee jotain” (Huhtanen 2016, s.22). Nyt lapsella on portti internettiin, sosiaaliseen mediaan ilman minkäänlaista koulutusta. Kuin päästäisi lapsen yksin liikenteeseen opettamatta mitä varoa tai opettamatta liikennesääntöjä. Eihän kukaan hyvä vanhempi niin tekisi, että päästäisi esimerkiksi 6-vuotiaan lapsen yksin seikkailemaan keskustaan liikenteeseen, etenkin opettamatta liikennesääntöjä. Mutta miksi he sitten antavat lapsensa mennä internetin ”liikenteeseen” opettamatta sääntöjä tai mitä varoa?

Suuresta vastuusta lasten kasvatuksesta internet turvallisuuden ja käyttäytymiseen liittyen on luonnollisesti lapsen koti, mutta myös koulu tai päiväkotiki on merkittävässä roolissa mukana lapsen kasvatuksessa internetin ja sosiaalisen median parissa. Tätä kyseistä kasvatusta kutsutaan nimellä mediakasvatus, mitä termiä tulemme käyttämäänkin jatkossa. Emmi Huhtasen mukaan koulu tai päiväkotiki lapsen kodin kanssa olisi yhteisessä vastuussa lapsen mediakasvatuksen suhteen. Koulujen ja päiväkotien opetussuunnitelmassa onkin nykyään kohta, missä niitä velvoitetaan osallistumaan suunnitelmalliseen ja tavoitteelliseen mediakasva-

tukseen uuden monilukutaidon osaamisalueen kautta, joissa on varattu erityinen osio median käytön opettamiselle. Myös lapsen huoltajan oma henkilökohtainen suhde mediaan eli mediasuhde vaikuttaa lapsen omaan käyttäytymiseen ja suhtautumiseen mediaan ja internettiin. Myös huoltajan suhtautuminen internettiin vaikuttaa siihen, minkälaisia rajoituksia huoltaja asettaa lapselleen internetin käytöstä (Huhtanen 2016, s.20–21).

Huoltajat saattavat kokea nykypäivän lasten mediankäytön hyvin erilaiseksi kuin omassa lapsuudessaan. Tämä voi herättää epävarmuutta mediakasvatuksen suhteen, sillä lapset altistuvat monipuoliselle mediamaailmalle, joka voi tuntua haastavalta ymmärtää ja hallita (Hartikainen 2017). Erityisesti varhaiskasvatuksen piirissä media herättää huolta ja epävarmuutta. Media voi näyttäytyä haasteena päiväkotien toimintaympäristössä ja vaikuttaa jopa lasten hyvinvointiin ja kasvuun. Tämä voi johtua huoltajien omasta heikosta suhteesta internettiin sekä mediaan tai epävarmuudesta omasta teknologisesta osaamisesta. Lisäksi mediasisältöjen tuntemuksen puute voi vaikuttaa huoltajien kykyyn ohjata ja tukea lapsia mediamaailmassa. On tärkeää, että huoltajat saavat tukea ja ohjausta mediakasvatukseen, jotta he voivat paremmin ymmärtää ja ohjata lasten median käyttöä. Tämä auttaa luomaan terveemmän suhteen mediaan varhaisessa vaiheessa ja tukemaan lasten monipuolista kehitystä (Huhtanen 2016).

Kouluissa käytetään muun muassa tietokoneita ja tabletteja yhä useammin opetusvälineinä. Myös tätä kautta lapsi saa hyvää kokemusta ja opetusta internetin vastuullisesta käytöstä. Opetushallitus onkin laatinut suosituksen sosiaalisen median opetuskäytöstä, jossa korostetaan turvallisen ja eettisen somen käytön merkitystä kouluoppimisessa. Näissä suosituksissa neuvotaan kouluja ohjaamaan oppilaita tekijänoikeuksien kunnioittamiseen sekä hyvien käytöstapojen omaksumiseen internetissä. Opetushallitus myös julkaisi ohjeen vuonna 2016, jonka tarkoituksena oli tukea koulujen järjestyssääntöjen laatimista. Ohjeen mukaan mobiililaitteiden häiritsevä käyttö voidaan kieltää opetuksen aikana, ja tarvittaessa puhelinten häiritsevään käyttöön voidaan puuttua myös välitunneilla ja muina opetuksettomina aikoina, erityisesti jos laitetta käytetään häiritsevästi esimerkiksi kiusaamistarkoituksessa (Huhtanen 2016, s.26–27).

5 Tutkimusmenetelmä

Kirjallisuuskatsauksessani hyvänä lähteenä minulla on muun muassa Heidi Hartikaisen kirjoittama *Malice in Wonderland : children, online safety and the wonderful world of Web 2.0* (Hartikainen 2017). Lähteiden avulla käsittelen asiaa niin lasten perspektiivistä internetistä ja sosiaalisesta mediasta (Oksanen 2014), niiden vaaroista sekä siitä miten lapsen päästäminen internettiin ilman rajoituksia, opetusta tai valvontaa voi vaikuttaa negatiivisesti lapsen kehitykseen, mielenterveyteen ja jopa pahimmassa tapauksessa lapsen turvallisuuteen (John ym. 2018). Pysin korostamaan, kuinka nykyiset ponnistelut lapsille suunnatun internet- ja sosiaalisen median opetuksen parantamiseksi ovat edelleen riittämättömiä. Tämän tärkeyttä on valaissut Mediakasvatusseura ry, joka on asiantuntijajärjestö mediakasvatuksessa ja valtakunnallinen nuorisotalon toimija sekä niiden toimintaa myös tukee opetus- ja kulttuuriministeriö. Mediakasvatusseura ry:llä on paljon aiheesta materiaalia mediakasvatus.fi nettisivuillaan. Mukaan lukien Emmi Huhtasen kirjoittama julkaisu “Lasten mediamaailma pähkinäkuoressa”, jota käytän myös lähteenä (Huhtanen 2016).

Käytännön esimerkkien etsimiseen käytän selainta, jossa ei ole lainkaan mitään historiaa, mikä voisi vaikuttaa tuloksiin kuten YouTube videoiden suosituksiin sekä loin kokonaan uuden TikTok-tilin tätä tutkielmaa varten. Tämän avulla olisi mahdollisimman realistinen pohja tutkia minkälaista sisältöä esimerkiksi ala-astelainen lapsi voi nähdä ilman minkäänlaista valvontaa, rajoitusta tai opetusta.

6 Yhteenveto

Huomattava määrä lapsista tulevat kärsimään internet turvallisuuden ja -käyttämisen opetuksen puutteesta tai vajeesta tulevaisuudesta, sillä sen puute aiheuttaa riskin lapsen hyvinvointiin ja kehitykseen vaikuttamiseen negatiivisesti. Tuloksia siitä on jo näkyvissä kuten keskittymisvaikeudet, mutta nämä vaikeudet ja muut negatiiviset hättävaikeudet tulevat olemaan enemmän näkyvillä ja esillä vasta silloin kun lapset, jotka ovat eläneet käsi kädessä internetin parissa ilman valvontaa, kasvavat nuoriksi aikuisiksi, jotka oireilevat.

On tärkeää, että kasvattajat saavat tukea ja ohjausta mediakasvatukseen, jotta he voivat tarjota lapsille turvallisen ja opettavan ympäristön median parissa. Tämä voi sisältää koulutusta ja resursseja, jotka auttavat kasvattajia ymmärtämään nykypäivän mediakulttuuria ja sen vaikutuksia lapsiin (Huhtanen 2016).

Tutkielman heikkoudet kuten osa lähteistä vanhoja ja miten internet kehittyy koko ajan kovaa tahtia ja kuten yhä nuoremmat ja nuoremmat lapset pääsevät käsiksi internettiin. Kuten taaperot, jotka katsovat YouTube videoita, vaikka eivät osaa vielä edes lukea.

Olisi erittäin tärkeää lasten hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta tutkia, mikä olisi paras tapa opettaa ja valvoa lasten internet käyttäytymistä. Olisi myös hyvä tutkia minkä ikäiselle lapselle olisi hyvä opettaa millä tavalla ja mitä asiaa internetistä ja minkä ikäiselle lapselle kannattaa antaa minkälainen pääsy internettiin.

Lähteet

Ann Morrison, Philip Yuhas. 2021. “Kids and Screens: Debating the Dangers”. *Review of Optometry*, viitattu 9. huhtikuuta 2024. <https://www.reviewofoptometry.com/article/kids-and-screens-debating-the-dangers>.

Buabbas, Ali Jasem, Madawi Anwar Al-Mass, Basma Awad Al-Tawari ja Mohammad Abbas Buabbas. 2020. “The detrimental impacts of smart technology device overuse among school students in Kuwait: a cross-sectional survey”. *BMC Pediatr* 20, 524, viitattu 8. huhtikuuta 2024. <https://doi.org/10.1186/s12887-020-02417-x>.

Google. 2024. “YouTube Kids, YouTube ja lapsen Google-tili”. Viitattu 27. helmikuuta 2024. <https://support.google.com/youtubekids/answer/7124142?hl=fi>.

Hamm, Michele P, Amanda S Newton, Annabritt Chisholm, Jocelyn Shulhan, Andrea Milne, Purnima Sundar, Heather Ennis, Shannon D Scott ja Lisa Hartling. 2015. “Prevalence and effect of cyberbullying on children and young people: A scoping review of social media studies”. *JAMA pediatrics* 169 (8): 770–777.

Hartikainen, Heidi. 2017. *Malice in Wonderland : children, online safety and the wonderful world of Web 2.0*. Viitattu 24. tammikuuta 2024. <https://jyu.finna.fi/Record/jykdok.1882010?sid=3667919360>.

Hatori, Megumi, Claude Gronfier, Russell N Van Gelder, Paul S Bernstein, Josep Carreras, Satchidananda Panda, Frederick Marks, David Sliney, Charles E Hunt, Tsuyoshi Hirota ym. 2017. “Global rise of potential health hazards caused by blue light-induced circadian disruption in modern aging societies”. *npj Aging and Mechanisms of Disease* 3 (1): 9. Viitattu 18. huhtikuuta 2024. <https://doi.org/10.1038/s41514-017-0010-2>.

Huhtanen, Emma. 2016. “Lasten mediamaailma pähkinänkuoressa”. *Mediakasvatusseuran julkaisuja 5/2016*, viitattu 27. helmikuuta 2024. <https://mediakasvatus.fi/materiaali/lasten-mediamaailma-pahkinankuoressa/>.

Huovinen, Jukka. 2018. “Lasten digikulttuurin syntysijoilla: Tutkimus alakoulun 1.–3. luokan oppilaiden vanhempien digitietämyksestä ja kokemuksista liittyen lastensa internetin käyttöön”, viitattu 4. huhtikuuta 2024. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018121922367>.

Instagram. 2024a. “Viestipyyntöjen hallinnointi Instagramissa”. Viitattu 12. maaliskuuta 2024. https://help.instagram.com/585369912141614?helpref=about_content.

———. 2024b. “Vinkkejä vanhemmille”. Viitattu 11. maaliskuuta 2024. <https://help.instagram.com/154475974694511>.

John, Ann, Alexander Charles Glendenning, Amanda Marchant, Paul Montgomery, Anne Stewart, Sophie Wood, Keith Lloyd ja Keith Hawton. 2018. “Self-Harm, Suicidal Behaviours, and Cyberbullying in Children and Young People: Systematic Review”. *J Med Internet Res* 20, numero 4 (huhtikuu): e129. ISSN: 1438-8871. <https://doi.org/10.2196/jmir.9044>.

Karadimce, ALEKSANDAR ja MARIJA Bukalevska. 2023. “Threats targeting children on online social networks”. *WSEAS Transactions on Advances in Engineering Education* 20:25–31.

Kim, So Yeon, Sora Han, Eun-Jin Park, Hee-Jeong Yoo, Dasom Park, Sooyeon Suh ja Yun Mi Shin. 2020. “The relationship between smartphone overuse and sleep in younger children: a prospective cohort study”. *Journal of clinical sleep medicine* 16 (7): 1133–1139. Viitattu 9. huhtikuuta 2024. <https://doi.org/10.5664%2Fjcs.m.8446>.

Lazarus, Russel. 2021. “What Is Computer Vision Syndrome?” Viitattu 8. huhtikuuta 2024. <https://www.optometrists.org/vision-therapy/guide-to-vision-therapy-for-adults/what-is-computer-vision-syndrome/>.

Oksanen, Maria. 2014. *Internet on elämä- vai onko sittenkään? : lasten kuvauksia internetin käytöstään*. Toimittanut Kasvatustieteiden tiedekunta, Faculty of Education, Opettajankoulutuslaitos, Department of Teacher Education, University of Jyväskylä, Jyväskylän yliopisto, Luokanopettajakoulutus, Teacher Education ja 103. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/43992>.

Ortega-Mohedano, Félix ja Fernando Pinto-Hernández. 2021. “Predicting wellbeing in children’s use of smart screen devices”. *Comunicar* 29 (66): 119–128. Viitattu 9. huhtikuuta 2024. <https://doi.org/10.3916/C66-2021-10>.

Papadamou, Kostantinos, Antonis Papasavva, Savvas Zannettou, Jeremy Blackburn, Nicolas Kourtellis, Ilias Leontiadis, Gianluca Stringhini ja Michael Sirivianos. 2020. “Disturbed YouTube for kids: Characterizing and detecting inappropriate videos targeting young children”. Teoksessa *Proceedings of the international AAAI conference on web and social media*, 14:522–533. Viitattu 25. huhtikuuta 2024. <https://doi.org/10.1609/icwsm.v14i1.7320>.

Ratakonda, Dhanush Kumar. 2022. *Improving Children’s Authentication Practices with Respect to Graphical Authentication Mechanism*. Boise State University. Viitattu 29. huhtikuuta 2024. <https://www.proquest.com/openview/4a31b05580f24655c9d862fb7b7a2146/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>.

Ravn, Morten. 2017. “Väsyneet silmät ovat digiajan merkittävä ongelma”. *Näe-lehti* 10.4.2017, viitattu 8. huhtikuuta 2024. <https://naery.fi/2017/04/10/vasyneet-silmat-ovat-digiajan-merkittava-ongelma/>.

Raymond Zhong, Sheera Frenkel. 2020. “A Third of TikTok’s U.S. Users May Be 14 or Under, Raising Safety Questions”. *The New York Times* (17. marraskuuta 2020). <https://www.nytimes.com/2020/08/14/technology/tiktok-underage-users-ftc.html>.

SilliS. 2018. “AKU ANKA SEDÄ SEKOILEE!!! XDDDDDD (HAUSKA!)” Youtube. Viitattu 27. helmikuuta 2024. <https://youtu.be/sDxgWamsH7I?feature=shared>.

Sleight-Price, Camille, Daisy Ahlstone ja Michelle W Jones. 2018. “Forbidden Foodways: Tide Pods, Ostensive Practice, and Intergenerational Conflict”. *Contemporary Legend* 8:86–114. <https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/cl/article/view/35135>.

Social Media Victims Law Center. 2024. “Social Media and Online Grooming”, 26. helmikuuta 2024. Viitattu 11. maaliskuuta 2024. <https://socialmediavictims.org/sexual-violence/online-grooming/>.

Statista. 2023. “Most popular mobile apps among children worldwide from May 2022 to May 2023”. Viitattu 20. helmikuuta 2024. <https://www.statista.com/statistics/1345374/top-apps-among-global-kids/>.

Stevens, Richard G, George C Brainard, David E Blask, Steven W Lockley ja Mario E Motta. 2013. “Adverse health effects of nighttime lighting: comments on American Medical Association policy statement”. *American journal of preventive medicine* 45 (3): 343–346. Viitattu 18. huhtikuuta 2024. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2013.04.011>.

Tiktok. 2023. “Youth Safety and Well-Being - Community Guidelines”. Viitattu 3. helmikuuta 2024. <https://www.tiktok.com/community-guidelines/fi-fi/youth-safety/?cgversion=2023>.

Wang, Jian, Mei Li, Daqiao Zhu ja Yang Cao. 2020. “Smartphone Overuse and Visual Impairment in Children and Young Adults: Systematic Review and Meta-Analysis”. *J Med Internet Res* 22, numero 12 (joulukuu): e21923. ISSN: 1438-8871, viitattu 8. huhtikuuta 2024. <https://doi.org/10.2196/21923>. <https://doi.org/10.2196/21923>.

YouTube. 2022. “Käyttäjähdot”. Viitattu 27. helmikuuta 2024. <https://kids.youtube.com/terms>.

———. 2024. “Miten YouTube suojelee lapsia palvelussa?” Viitattu 27. helmikuuta 2024. https://www.youtube.com/intl/ALL_fi/howyoutubeworks/our-commitments/fostering-child-safety/#youtube-kids.